

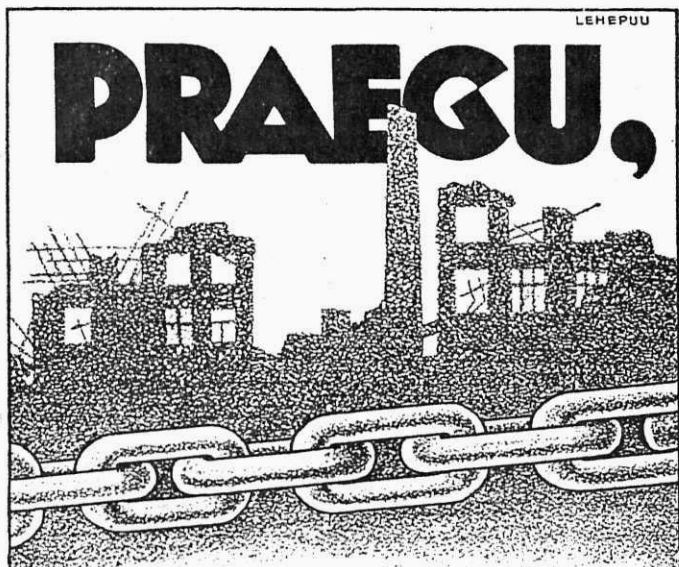

KINDLUSTUSSELTS „EESTI“ AJAKIRI

Nr. 5

Tartus, oktoobrikuul 1931. a.

III aastak.

**RASKEL MAJANDUSLIKU KRIISI AJA-
JÄRGUL MOODUSTAB ÕIGEL WIISIL
KORRALDATUD ÜHISTEGELINE
OMAABI WÕIMSA KETI, MIS EI
PURUNE AJARASKUSTE EES**

Aeg kohustab.

Vabariigi valitsuse ja Eesti Panga ringkondadest on korduvalt deklareeritud, et Valitsus ja Eesti Pank tahavad kindlasti hoida Eesti krooni kulla alusel. Selle ülesande täitmiseks ongi valitsus saanud riigikogult erakorralised volitused kaupade sisseveo korraldamiseks, millised peavad ühtlasi kaudselt kaasa aitama ka väljaveo soodustamisele. Kahtlemata pakuvad saadud volitused vabariigi valitsusele suurt tuge Eesti krooni hoidmiseks nende valuutade nimikirjas, mis praegu Euroopas loetakse kindlaks. Ei ole mingisugust kahtlust, et krooni kursi hoidmine sünnib meie rahvamajanduse ja kõigi nende majapidamiste ning kodanikkude huvides, kes oma tegevuse rajanud õigetele majanduslikele printsiipidele. Selle tõttu on kogu rahva otseseks kohuseks Valitsuse püüetele krooni kursi kindlustamisel igapidi kaasa aidata. Teated suurte ja vanade riikide valuutade kõikumiste kohta, mitmesugused kokkuvarisemised majandusilmas jne. ei tohi anda põhjust ärevuseks, vaid pigemini peavad need nähtused olema signaaliks, et tuleb olla valvel, külma verd alal hoida ning rahulikult kaaluda vastuabinõude leidmist ähvardada võivatele raskustele. Meie rahval tuleb ajada plaanikindlat kokkuhoiu politikat, see kergendab ja soodustab ka valitsuse seisukorda meie majanduse õigetesse roobastesse juhtimisel. Ei mingit närvitsemist ega ärevust, vaid igaihel täielikus rahu jätkata oma tegevust!

Eriline põhjus ja otse kohustus rahva vastu on meil, kindlustusmeestel, arendada oma tegevust intensiivsemalt just kriisi ajal. Kitsikul ajal on kindlustus palju hädavajalikum kui lahedates oludes. Kujutage ette endile õnnetusjuhtumi (tulikahi, raheõnnetus jne.) tagajärgede likvideerimist ilma kindlustuse abita ajal, mil nii kahju-saaja kui ka selle tuttavad ning naabrid ägavad rahapuuduse all. Heal ajal võiks veel teiste abile loota, nüüd aga on sarnastel juhtudel kokkuvarisemine möödapääsmatu.

Ning kui kokkuhoidu propageeritakse, siis pakub selleks seni tuntuist kõige ideaalsemat võimalust jällegi kindlustus — elukindlustuse näol.

Nii näeme, et kindlustuspõllul ootavad praegu rohked ülesanded teostamist, mille tõttu kindlustusmeestel pole vähematki põhjust „paremaid“ aegu ootama jääda, vaid aeg otse kohustab viivitamatult intensiivsemalt töötama kui kunagi varem.

Hindade langus ja kindlustus.

Kindlustussummasid tuleb vähendada.

Ajal, mil hinnad enam-vähem püsisid või isegi aegajalt tõusu tendentsi näitasid, ei olnud erilist tarvidust kindlustuste uuendamisel kindlustussummade kõrgust revideerimisele võtta. Enamik kindlustustest, eriti kinnisvarakindlustused, osutusid alla tegelikku väärtust vastu võetuiks ning neid võis päris rahulikult muutmatu summas uuendada, kuna kindlustatud varanduse väärtuse ja kindlustussumma vahe oli küllaldaselt suur, et katta amortisatsiooni osa rea aastate jooksul.

Viimasel ajal on aga olukord tunduvalt muutunud. Paljude ainetete, nagu ehitusmaterjali, põllusaaduste, elusa inventari j. t. hinnad on langenud, samuti töötasu, näiteks ehitustööde eest jne. Kui seda hindade langust kindlustuste uuendamisel arvesse ei võeta, võib kergesti juhtuda, et muutmata summas uuendatud kindlustuste kindlustussummad osutuvad kõrgemateks kui varanduse tegelik väärtus praeguste hindade juures. Samasugune lugu võib juhtuda ka uute kindlustuste vastuvõtmisel, kui muutunud olukorda arvesse ei võeta ning kindlustusele pakutavaid varandusi endiste hindamisnormide järele hinnatakse.

Kuna kindlustus ei tohi kindlustusevõtjat rikastada, näeb seadus ette, et kahjutasusumma ei tohi ulatuda üle varanduse tegeliku väärtuse kahju päeval, kuigi

hukkunud varandus kõrgema summa eest oli kindlustatud. Seega tuleb seltsidel kindlustussummadest kahju korral paratamatult kärpimisi teha, kui kindlustussumma varanduse tegelikust väärtusest kõrgemaks osutub. Need kärpimised pole põhjendatud üksi seaduse nõuetega, vaid on täielikus kooskõlas kindlustuse põhimõtetega. Kindlustuse abi tarvitajad maksavad selle eest preemiat, et võimaldada kahju korral varanduse tegeliku väärtusele vastava kahjutasu kättesaamist, mitte aga kellelegi kasu võimaldamise otsustamiseks. Kindlustusselts, kes teadlikult maksab suurema kahjutasu kui hukkunud varanduse väärtus oli, ei ole kaugeltki sooliidne asutus ning tõendab, et ta ei oska tema kätte usaldatud rahva rahaga heaperemehelikult ümber käia. Ei ole ka selline kindlustusselts sooliidne ettevõtte, kes teadlikult peab oma portfellis kindlustusi, mis vastu võetud kaugelt kõrgema hinnaga, kui selts kohustatud maksma kahju korral. Seetõttu tulevad kõigi vanade kui ka uute kindlustuste hindamised piinlikult kontrollida ja kindlustussummad vastavalt langenud hindadele vähendada. Selts ei taha saada preemiat kindlustussummade selle osa pealt, mis ületab kindlustatud varanduse tegeliku väärtuse ning

millise osa eest selts ei ole kohustatud ega õigustatud kahju korral tasu maksuma. Samuti oleks kindlustusvõtjal mõttetu maksta preemiat selle osa pealt.

Kuigi seadus tunnistab kindlustuse olulist põhimõtet, et kellegil pole õigust saada suuremat kahjutasu kui hukkunud varanduse tegelik väärtus kahju päeval, on laialdased kindlustuse abi tarvitajad hulgald vähe teadlikud sellest põhimõttest ning lootuses kahju läbi teenida võib nii mõnigi üle väärtuse kindlustatud varandus hukkuda teadlikult kindlustusevõtja enda käe läbi. Seega suurendavad kõrged kindlustussummad subjektiivset riisikot ning et hoiduda kuritahtlikkudest kahjudest, tuleb hoiduda kõrgetest kindlustussummadest, s. t. võtta varandusi kindlustusele mõõdukate hindade alusel. Tihti seatakse kindlustusevõtjate poolt üles nõue, et kahjutasusumma eest peab võima omandada hukkunud objekti asemele uue. See nõue on õigustatud ainult sel juhul, kui on hukkunud täiesti uus, kulumata ese. Vastasel korral tähendaks see aga ka-

susaamist, mis seisab selles, et kahjusaaja saab kindlustussumma eest vana asja asemele uue. Maksimaalseks kindlustussumma piiriks võib olla seega uue asja hind, maha arvatud kulumise osa — amortisatsioon. Eriti oluline on amortisatsiooni mahaarvamine kindlustusobjektide juures, mis suurt kuluvust näitavad, näiteks masinad, rehepeksugarnituurid, traktorid jne. Rehepeksugarnituuride juures tuleb veel silmas pida tekkinud rikkeid, mis masina väärtust hariliku kulumise korral erakordselt võivad kahanada. Eriti peksugarnituuride kindlustussummadele juhime härrade esindajate tähelepanu ning palume tingimata uute garnituurikindlustuste vastuvõtmisel kui ka vanade uuendamisel amortisatsiooni täiel määral arvesse võtta, kuna garnituurid on viimastel aastatel näidanud suurt põlevust. Vähetarvitavaid vanu või rikutud garnituure palume üldse mitte kindlustusele võtta ega sarnaseid kindlustusi uuendada. Amortisatsiooni normid on avaldatud agentide juhatuskirja lõpuosas.

Võitlusesse kindlustuste raugemise vastu elukindlustuses!

Tänapäeva kitsikutes majanduslikes oludes võib kergesti juhtuda, et kindlustatu silmapilgu meeolule alludes kergel käel kindlustuse raugeda laseb, ilma

et ta lähemalt järele mõtleks, millised tagajärjed võiksid olla kindlustuse raugemisel. Kuna kindlustuse jõushoidmine on tähtis niihästi kindlustatu kui ka kind-

KÜLLALDASELT SUURE ELUKINDLUSTUSE

≡ võtmine on iga perekonnainimese ≡

ESMATÄHTSUSEGA JA SUURIM KOHUSTUS

lustusseltsi seisukohalt, siis on hädavajalik, et iga esindaja omalt poolt kõik võimalused ära kasutaks kindlustuse raugemise vältimiseks. Alljärgnevas puudutame lühidalt küsimust, milliseid tagajärgi ja kahjusid põhjustab kindlustuse raugemine ning kuidas tuleks selle nähtuse vastu võidelda.

Kindlustuse raugemise tagajärjed.

a) Majanduslik olukord ja kindlustuse raugemine.

Pealiskaudselt vaadates näib, et preemiamaksmise lõpetamine tõeliselt tähendab kindlustatule kergendust väljaminekute osas. Tegelikult jäetakse aga selle juures täiesti tähele panemata see asjaolu, et kulude kokkuhoidmine elukindlustuse läbi ei paranda kindlustatu ja tema perekonna majanduslikku olukorda, vaid vastupidi võib halvendada seda. Kui kindlustatu arvab, et ta elukindlustuspreemiaid ei suuda maksta, mida peavad sarnasel korral tegema tema perekond ja

omaksed juhul, kui nad jääksid ilma kindlustatu majandusliku toeta? Tegelik elu on aga näidatud, et kriisiaegadel on sageli elukindlustuspoliis ainuke kergestirealiseeritav aktiiv, mida sel juhul kindlustatu perekond saab kasutada. Seepärast kindlustuse raugeda laskmine tänapäev tähendaks suurimat hoolimatust perekonna ja omaste vastu, kuna just nüüd on elukindlustuse järele vajadus kõige suurem.

Pealegi iga kriisi aeg on mööduv. Elukindlustus on aga pikaajaline leping ja sellest loobumine ajutiselt kestvate majanduslike raskuste tõttu oleks liiga lühinägelik tehing.

b) Kindlustuskaitse kaotus kindlustuse raugemise tagajärjel.

Suurim kaotus, mis kindlustatule ja tema perekonnale kindlustuse raugemise läbi tekib, on kindlustuskaitse kaotus. Elukindlustus pakub kindlustatu perekonnale ja omastele kõige kindlamat majanduslikku tagatist, ja sellest ei tohi nõnda kergesti loo-

buda see, kes vähegi mõtleb oma perekonnale. Võib-olla senikaua, kui kindlustatu on elus ja tema tervislik seisukord on hea, ei osata küllaldasel määral hinnata kindlustuskaitse väärtust. Mida tähendaks kindlustuskaitse kaotus, seda mõistaksid alles hiljemini kindlustatu perekond ja omaksed. Tegelikus elus on olnud palju juhtumeid, kus kindlustatu lesk või omaksed on tulnud kindlustusseltsi poliisiga, mille järele preemiad on jäänud maksmata ja mis sellega raugenud, ning pisarsilmil on pidanud veenduma, et neil selle poliisi järele enam midagi nõuda ei ole. Väga tabavalt on sarnast olukorda kirjeldanud üks ameerika kindlustusajakiri, kes esindajatele soovitab neil juhtudel, kus kindlustus raugenud, minna kindlustatu juurde ja paluda tagasi elukindlustuspoliisi, selleks et vältida pärastisi pettumusi.

c) Raugemiste halvav mõju elukindlustusala arengule.

Ei tohi ära unustada seda, et kindlustatu, kes oma kindlustuse raugeda laseb, sageli jääb elukindlustuse vaenlaseks ja vastaseks, kuna kindlustatu arvates sissemakstud preemiate täielik või osaline kaotus on ülekohtune. Tegelikult on see arvamine ekslik, sest kindlustatu ei arvesta siin sugugi vastutuse või riisikoga seotud kulusid, mis kindlustusseltsil on olnud kindlustuse jõusoleku ajal. Kui kindlustatu oleks surnud selle aja vältel, oleks loomulikult terve kind-

lustussumma kuulunud välja-maksmisele. Need kindlustuse raugemise korral „pettunud“ kindlustatud ei jäta aga sageli kasustamata igat võimalust, et levitada oma tutvusringkonnas umbusku elukindlustuse vastu. Ka sellelt seisukohalt on vajalik eriti innukalt võidelda kindlustuste raugemise vastu. Meie kodumaal on elukindlustus veel neor ja iga ekslik väide mõjutaks halvavalt selle ala arengut.

d) Raugenud kindlustuse uuendamisega seotud raskused.

Raugenud kindlustuse uuendamine on võimalik ainult teatud eeltingimusel, s. o. eeldusel, et kindlustatu tervislik seisund kindlustuse uuendamise ajal on endiselt hea. Kui kindlustatu kindlustuse raugemise aja vältel on olnud raskesti haige, siis ei ole kindlustuse uuendus alati mitte võimalik. Sellega raugenud kindlustuse uuendamisel tuleb alati arvestada tervislikku seisundit. Et tervislik seisund raugemisaja vältel halveneda võib ja kindlustuse uuendamise üldse võimatuks teeb, on selge ja seda peaks arvestama igaüks, kes kindlustuse raugeda laseb.

Peale selle tuleb arvestada veel seda, et kindlustatu kindlustuse raugemisaja kestel on läinud vanemaks, mis omalt poolt põhjustab kindlustuse uuendamisel kindlustusmaksude kõrgenemist juhul, kui kindlustatu ei soovi järelemaksta raugemisaja vältel tasuda olevaid kindlustusmaksu.

e) Kindlustuse raugemise tähendus kindlustusseltsile.

Meie teame, et kõik kindlustustehnilised arvutused tugenevad statistilistel andmetel. Statistiliste andmete kasustamine aga eeldab, et kindlustusportfell oleks küllalt suur selleks, et tehnilised arvutused vastaksid tõelisusele. Iga raugenud kindlustus vähendaks kindlustusportfelli ja oleks sellega teataval määral kahjulik ka kindlustusseltsile.

Abinõud kindlustuse raugemise ärahoidmiseks.

a) Aegsasti tähelepanu juhtimine kindlustuse raugemisele ja selle tagajärgedele.

Kindlustuse raugemise protsent on harilikult kõige suurem enne kolmeaastast kindlustuse jõusolekut. Preemiamaksu tähtpäevaks tasumata jätmise korral enne kolmeaastast kindlustuse kestust on kindlustus kindlustustingimuste kohaselt jõus veel 3 kuud peale preemiamaksu tähtpäeva. (Maksu tasumisel nimetatud 3-e kuu vältel arvestatakse viivitusprotsente $\frac{1}{2}\%$ kuus, sest tasumata preemia on võlg seltsile.) Kindlustuste raugemise ärahoidmiseks on eriti tähtis, et iga esindaja oma kindlustatu tähelepanu juhiks selle kolmekuulise tähtaja möödumisele ja kõigile neile tagajärgedele, mis enesega kaasa tooks kindlustuse raugemine. On eriti tähtis, et meeldetuletus sünniks aegsasti ja kindlasti enne 3-e kuulise

tähtaja lõppu. Sealjuures on eriti oluline, et esindaja isiklikult kindlustatuga kõneleks ja ainult sel juhul kui suusõnaline läbirääkimine võimalik ei ole, kasutaks kirjalikku teadaannet.

Tegelik elu on näidanud, et õigel ajal tähelepanu juhtimine kindlustuse raugemise võimalusele ja selle tagajärgedele hoiab ära paljude kindlustuste raugemise.

b) Elukindlustuslaenu kasustamine preemia maksmiseks.

Juhul, kui kindlustus on enam kui kolm aastat jõus olnud, on võimalik kindlustusevõtja maksuvõimetuse korral kasutada elukindlustuspoliisi vastu antavat laenu preemiamaksmiseks. Ostarbekohane on sel juhul laenu võtta tasutava preemia maksu suuruses ja mitte enam. Kui elukindlustuslaenusid ettevaatlikult kasustatakse, siis on võimalik ka pikemat aega kestva maksuvõimetuse korral omada kindlustuse kaitset, sest laenu võtmise peale vaatamata jääb kindlustus ikkagi jõusse.

c) Kindlustussumma vähendamine.

Kui on ette näha, et kindlustatu majanduslik seisund tõesti raskeks osutub pikema aja vältel ja selle paranemist lähemal ajal oodata ei ole, siis tuleks kaaluda kindlustussumma vähendamise võimalust, mille läbi ka preemiamaksmine kergemaks

osutuks. Sageli kuuleme väidet, et mõttetu on kindlustust väikese kindlustussumma suuruses jõus hoida. See väide on aga ekslik, sest ikkagi on parem ka väikest kindlustuskaitset omada, kui sellest täielikult loobuda. Kindlustuskaitse, kuigi vähesel määral, on eriti väärtuslik rasketel majanduslikel aegadel, kuna just sarnasel korral kindlustatu perekond suurimatesse raskustesse

satuks perekonnapea kaotuse korral.

Eelpooltoodud read on mõeldud tähelepanu juhtimiseks kindlustuste raugemise hädaohule tänapäeva kitsikul majandusajajärgul. Loodame, et meie esindajad innukalt võitlusesse astuvad kindlustuste raugemise hädaohu vastu ja aegsasti kõik abinõud ära kasutavad raugemiste vältimiseks.

Majanduskriis ja kindlustuspreemiate kõrgus.

Majanduskriis on surunud saaduste hinnad alla. Mõnel alal, näiteks põllumajanduses, on see langus otse katastroofiline. Üldise languse tendentsi ja terava võistluse juures on saanud iga suguste äritehingute juures nagu endastmõistetavaks, et kaubeldakse kõvasti küsitud hinnast alla. Ärid, kus maksavad kindlad hinnad, on muutunud otse haruldaseks. Ka kindlustuspreemiate maksmise juures on moodi läinud allapakkumised ning tegelikult ongi preemiad aasta-aastalt langenud. „Eesti Statistika“ andmetel oli keskmine preemia kindlustussumma 1000 kr. pealt tulekindlustuse alal suurematel ülemaalistel seltsidel üksikutel aastatel järgmine:

1926. a.	5,1	kr.
1927. „	4,97	„
1928. „	4,71	„
1929. „	4,47	„

Need arvud näitavad, et tulekindlustuse preemiad on järje-

kindlalt langenud. Kui teisest küljest esitada küsimus, kas selline preemiate langus on põhjendatud objektiivsetel kalkulatsioonidel, s. t. kas põlevus ja ärikulud on vastavalt vähenenud, siis tuleb siin küll väga kahelda.

Kindlustuspreemiate kõrguse ja varanduseomanikkude maksuvõime vahel on majanduskriisi ajal olemas teatud vastuolu. Kriisi ajal on kodanikkude maksuvõime tunduvalt vähenenud ning sellele vastavalt nõutakse ka tungivalt kindlustuspreemiate alandamist. Põlevus näitab aga majanduskriisi ajal harilikult tugevat juurdekasvu ning seetõttu peaksid kindlustusseltsid kriisi ajal preemiaid õieti kõrgendama, aga mitte alandama. Alandatakse neid aga siiski, vastu tulles tungivatele nõuetele, siis on väga karta, et see sünnib kindlustusseltsi maksuvõime arvel. Kindlustusettevõtte maksuvõime nõrgendamine puudutab kõige valusa-

mini aga just kindlustusevõtjaid endid ning selle tõttu peab just viimaste huvides toonitama, et parem on maksta kroon või paar kallimat preemiat, kui seda üle lubatud piiri allakaubeldakse ja sellega seltsi majanduslikku seisukorda nõrgestada, mis kahjude puhul kindlustusvõtjatele kaugeltki kasuks ei tuleks.

Kokkuhoidu kindlustuspreemiais võib saavutada praegusel ajal ilma hädahüta kindlustusseltside maksumõimele kindlustussummade alandamise läbi, kuna hinnad üldiselt on langenud ning õige suure osa kindlustussummade vähendamine kindlustuskaitset põrmugi ei vähendaks.

Ärge kaotage lootust!

Ärge kahelge oma edus, kuigi olukord on halb ja toob raskusi.

Ärge oodake tegevuseta

paremate aegade tulekut. Kindlustusväljadel on küllalt valminud vilja neile, kel on tahtmist seda kokku panna.

Püsige kindlalt tööl!

Olge nende teenistuses, kes tarvitsevad kindlustust hädalisemalt kui ei kunagi varem ja kes suudavad maksa selle eest.

Püsige ikka julgeina,

aga toimige mõistlikult. Et oleks edu teie töös neis oludes, peate endisest rohkem rakendama mõistust. Aga nii tehes saavutate nüüdisajalgi häid tulemusi.

Uudiseid Ameerika Ühendriigest.

Kõrged kindlustussummad ja elukindlustuse tähtsuse hindamine Ameerikas.

Rekordit elukindlustusportfelli suuruses omavad Ameerika Ühendriigid, kelle kindlustussummade kogusumma üksi on suurem kui kaks kolmandikku terve maailma elu kindlustusportfelist. Vastavalt sellele leiame Ameerikas suurimate kindlustus-

summadega elukindlustuspoliise. Näiteks järgmised tähtsamad Ameerika majanduselu juhid on sõlminud elukindlustusi alljärgnevate kindlustussummadega (kindlustussummad on ümber arvatud eesti kroonidesse):

Kaubamajaomanik Wanamaker	28,1 milj. Ekr.
Filmitööstur Fox	24,4 „ „
Kontsernidirektor Kresge	18,8 „ „
Suurtööstur Du Pont	14,9 „ „
Autotehase dir. Kettering	14,9 „ „
Pankur P. Rockefeller	11,2 „ „
Autotööstur Wrigley	5,6 „ „

Kogusummas on eelloetletud seitsme isiku elu kindlustatud ümmarguselt 120 miljoni eesti krooni suuruses, milline kindlustussumma moodustab peaaegu $\frac{1}{4}^{0/00}$ tervest ülemaailmikust elukindlustusportfellist. Need arvud näitavad selgesti, millise tähtsuse annavad ameerika majanduselu juhid elukindlustusele, kui kapitali mahutusviisile.

Peale selle on Ameerika Ühendriiges ja Kanadas kokku 387 isikut, kes igaüks on kindlustatud vähemalt 1 miljoni dol-

lari = 375 miljoni krooni eest, ja 17.000 elukindlustuspoliisi omanikku, kelle kindlustussumma ületab vähemalt 50.000 dollarit = 187.500 krooni.

Eelpooltoodu näitab, et praktiline ameeriklane on kindlale veendumusele jõudnud, et elukindlustuspoliis on tähtis aktiva, mille olemasolu kindlustab poliisiomanikule täie lugupidamise ja krediitdivõimaluse eriti tänapäeva rasketes majanduslikes oludes.

Kui marga väärtus langeks?

Toome Soome kindlustusajakirja arvamise selle küsimuse kohta Soomes.

Meil pole olnud puudus valeprohveteist, kes eriti viimastel majanduslikult rasketel aegadel on ilukõneliselt kujutanud seda õnne, mis tooks kaasa marga väärtuse langemine.

Põllumajandus saavat kasu, sest ta pääseks võlgadest.

Tööstuse olukord paraneks, kuna töö läheks odavamaks.

Üldse kergendaks see uusi ettevõtteid, sest nõudmised suureneksid.

Et see oleks õnnetuseks neile, kes on olnud kokkuhoidlikud ja pannud omale tagavaraks pankadesse, elukindlustusseltsidesse ja mujale tuleviku eest hoolitsemise mõttes, seda need marga väärtust langetada tahtjad ei mõelnud või pole sellest hoolinud. Nad hoolitsevad oma kasu eest!

Praegu elame ajajärgus, mil kõik väärtused kogu maailmas kõiguvad. Praegu võime tõsiolu karmis valguses küsida, kuidas kujuneks asjad, kui langeks püsivalt marga väärtus?

Vastus sellele küsimusele on olenev sellest, missugust iseloomu see väärtuse alandamine kannab.

See võiks sündida nii, et marga kulla väärtus püsiks endisena, aga kulla väärtus ise langeks (peale ilmasõda langes see umbes $\frac{1}{3}$).

See võiks sündida nii, et vähendataks marga kulla määra, aga kulla väärtus jääks endiseks.

See võiks sündida nii, et langeks nii kulla määr kui ka kulla väärtus.

Ja see võiks sündida niigi, et mark lahutataks kullast nagu peale maailmasõda ja rahatähti trükitaks järjest. Pabermark

Elukindlustusagent

ei pea unustama, et inimestel tihti rahapuudus on ainult ette kääne.

peaks sel juhul nii õelda hoidma ise ennast.

Toimetatakse nüüd nii või teisiti, ikka kannatakse hoiusummade omanikud, elukindlustusevõtjad, tallelepanejad, obligatsioonide ja muude väärtpaberite omanikud, laenuandjad jne.

Siiski kui juhtuks tarvitusele tulema esimesena mainitud võimalus, s. o. kui langeks ainult kulla väärtus, poleks tagajärjed nii suured kui teisel juhul. Siiski püüaks marga väärtuse suhe välismaa kuldvaluutaga endisena ja välismaised võlad ja saadavad summad võidakse selgitada eriliste raskusteta. Peale selle on maailmakriis viinud viimaseil aastail kaubahinnad liiga alla, s. o. rahaväärtuse kõrgele, mistõttu rahaväärtuse langemine oleks oma viisi põhjendatud. Kullaväärtuse alandamiseks nii väikesel maal kui Soome, ei ole siiski võimalusi. See sõltub eeskätt neist kahest maast, mis on maailma kullavara peaomanikud — Ühendriikidest ja Prantsusmaast. Me ju oleneme kogu muust maailmast automaatselt oma vähese kullahulgaga.

Kui marga kulla määr vähendatakse või alandatakse marga väärtus, lastes liikvele suured määrad katmata rahatähti, on tagajärjed oma ulatuselt palju pahemad.

Esimene ja sugugi mitte kõige väiksem on see, et kaob usk rahakursi püsivusse. Kellel on veel mõtet paigale panna raha, kuna see igal juhul kaotaks oma väärtuse?

Aga kas on sellest lõppeks kasu kellelegi muule kui võlaomanikudele, kes siis pääsevad võlgadest, tuues kahju võlaandjale?

Riigi ja muidki laene on võetud välisvaluutas. Need peab maksma sessamas valuutas. Kui meie marga väärtus alaneks, on vaja vastavalt rohkem marku selle valuuta ostmiseks. Need summad peavad tulema maksudest, ja mida alamale langeb marga väärtus, seda kõrgemale tõusevad maksud.

Tööstused ja muud tööandjad tõstaksid loomulikult palku aegamööda ja püüavad rahakursi langemisest saada kasu. Kaua ei kesta, kui palgad peab tõstma vastavaiks hindadele. Võit oleks ajutine, ja see saadakse töötegija kulul.

Põllumajandustooted tõuseksid hinnas, aga samuti ja veel rohkem tõuseks hinnas kõik, mida põllumees peab ostma. Ja lõpuks pole kasu mingisugust.

Need, kes püüavad kõigutada rahaüksuse kurssi, ei mõista, et raha on ainult väärtusega varustatud väärtuse mõõt. Kui mingi

mõõt vähendatakse poole peale, siis mõõdetava suhtes ei tähenda see midagi. Kui hektoliitri asemel tarvitatakse liitrit, siis tera hulk püsib samana, mõõduüksuse arv on ainult 100-kordne.

Kui kevadel laenan oma naabrit hektoliitri külviseemet, et sügisel sama mõõduga tagasi maksa, ja kui suvel liitri nimi muudetakse hektoliitriks ja mina tahan võla maksa selle uue „hektoliitriga“ mõõtes, s. t. anda liitri hektoliitri asemel, siis võib mind täie õigusega pidada lurjuseks. Kuid nii tahavad toimida need, kes tahavad marga kullaväärtuse langemist.

Siiski, millest see siis tuleb, et mark ja mitmed muud rahaüksused on vabastatud kullaalusest, mille esimeseks tulemuseks on tavalikult väärtuse langemine, ehk küll tihti ainult ajutiselt? See on liiga lai ja mitmekülgne küsimus, et seda lühikeses kirjutises selgi-

tada. Niipalju märgitagu siin ometi, et seda ei ole neil nädalail tehtud vabatahtlikult, vaid selleks on kõikjal nagu Soomeski oldud sunnitud. Enne kõike on seda põhjustanud võlasuhted eri maade vahel. Kuid igalpool peetakse rahakursi kõikumist õnnetuseks ja igalpool püütakse seda kindlustada niipea kui võimalik.

Rahaüksuse ajutine kullaalusest vabastamine ei tarvitse veel viia rahaüksuse kullaväärtuse püsiva langemiseni, vaid raha kullaväärtus võib paberi alusel oleku ajal püsida endisena või minna endisele kõrgusele tagasi.

Peame lootma, ja meil on täielik põhjus uskuda, et soome margaga sünnib nii. Ja me peame kõik toimima selles suunas, et meie maa pääseks sellest ohust, mille kaasa toob rahaüksuse kullaväärtuse vähendamine.

(O. W. L. — Leimaus.)

Kunagi ei tulnud ta tagasi.

Mind imestas, et te ei käinud mind vaatamas nädala või paari jooksul selle järele, kui ühel hommikul, juba mõnda aastat tagasi, andsite mulle üle mu elukindlustuspoliisi. Olin hakanud juba teist ja teie ühingu pidama lugu ja kavatsesin teid esitleda mõningaile mu tuttavile. Pean tunnustama, olin tugevasti pettunud, kui teist midagi ei kuulnud.

Mitmeid kordi mõõdunud aastate jooksul, eriti siis, kui maksude maksmine teie poolt mulle an-

tud kindlustuse eest tundus raske, lootsin ja ootsin, et oleksite tulnud mu juurde ja jutustanud mulle jälle elukindlustushüvedest ning pannud mind samuti innustama sest asjast nagu neil päevil, kui võtsin kindlustise — aga te ei tulnud.

Tundsin end nagu meelitatuna, kui te nii südisti püüdsite mind kohata siis, kui ma ei olnud soovivaldisele veel alla kirjutanud. Tundsin end väärivat vaevanagemist, mõtlesin, et tunnete vahest

kiindumust minu enesegi vastu, ei ainult kui „ärituttava“ vastu. Kuid märkan nüüd oma eksimust — sest hiljem ei ole teist enam midagi kuulnud.

Igal oma sünnipäeval mõtlesin: „siit alates maksab elukindlustus mulle jälle rohkem“. Olen palju kordi imestanud, miks te ei ole tulnud mu juurde ja säästnud mu raha, kuid kunagi ei ole te tulnud.

Mu pojad on jõudnud juba sesse ikka, et võiksid võtta elukindlustuse ja olen sedavõrt tundeinimene, et näeksin meelsasti neid seda tegevast sama mehe juures, kes minulegi andis tõuke elukindlustamiseks — aga te ei ole enam kunagi meile tulnud.

Mees, kes müüs minule mu esimese Buick-auto, on nii sõbralik, et käib mind mõnikord vaatamas, hoolimata sellest teadmisest, et ma sel silmapilgul uut autot ei vaja. Selle tulemuseks on olnud, et hiljemini autosid vajades olen ikka ostnud Buick-auto. Teie ühingule olen maksnud palju enam raha kui kunagi olen kulutanud Buickide peale — aga teid ma pole kunagi näinud enese juures.

Olen võtnud elukindlustusi mitmeilt agentidelt ja igakord mõelnud: „Pea lugu sellest mehest, temast saab minu elukindlustusmees“, aga mu elust on käinud läbi ikka uusi agente — endisi nimelt ei ole kunagi tulnud tagasi.

On inimlik ja mõistetav, et ma aastate jooksul makse makstes vajan ka isiklikku kohtamist ja kokkupuutumist. Saan seaduspäraselt teadaanded kindlustusmaksu tasumise kohta, aga isiklik kokkupuude jääb ainult lootuseks, kuna agent ei tule kunagi enam uuesti.

Elukindlustus tähendaks mulle palju enam, kui ükski neist agentidest osutaks minu vastu sama huvi kui siis, kui mul elukindlustus ei olnud veel võetud. Mispärast juba olemuselt nii inimlikul ärialal kui elukindlustus on nii vähe teenimisoskust — seda ma tõesti ei tea.

Aga seda tean, et peale seda, kui agendid on toonud mulle mu elukindlustuspoliisi, pole nad kunagi tulnud tagasi.

(The Life, Aetna-izer.)

Väikesi pilte hankimismatkadelt.

Ühe valge talu noor perenaine liigub õues igapäevsel askeldusel. Ta on varemast ajast tuttav. Märkates meid, hakkab juba kaugelt juttu ajama.

„Kas te ei võiks astuda sisse?“ ütleb ta, toetudes trepi käsipuule.

„Noh, miks mitte, talust tallu

me ju käime,“ vastame ja astume õue.

Lähemale minnes märkame kohe, et noor perenaine on veidi hajameelne või kurb. Noorepoolne ja kaunis nägu peidab nagu painavat muret, mida peab kergendama, välja ütlemata.

Pimedat inimest võib alati tabada õnnetus. Samas seisukorras on **see, kel elu kindlustamata**. Teda ja ta omakseid ähvardab alatasa homsepäeva suur tundmatus.

Pime vajab talutajat.

Agendid! Te peate talutama õiget teed neid mõistuspimedaid, kes ei saa veel aru elukindlustuse tähtsusest!

Natukese aja pärast saab perenaine enesest võitu ja püüab nagu naljatades öelda:

„Kas ei võiks mu mees nüüd veel saada kindlustust — ta on küll praegu haiglas. . . aga toibub loodetavasti pea. . .“

Me esialgne kavatsus on, anda talle teravat ja otsekohest vastust, aga arvates, et perenaine esitas küsimuse vahest heas mõttes, seletame rahulikult, et see pole enam võimalik. Pole üldse lootust. Kindlustuse võtmine oleks pidanud sündima palju varem, näiteks siis, kui viimast korda siin käisime.

Lapsed kogunevad ema ümber. Meeldivaid väiksekesi. Noor perenaine kuivatab põllega silmi ja ütleb:

„Mu mees kavatses küll kind-

lustada elu, aga lükkas selle ikka — teiseks korraks.

*

— — —
„Ei, seekord ma siiski ei kindlusta oma elu,“ ütles peremees rõhuga, nagu eelmise jutu kinnitamiseks, läks, käed püksitaskuis, välja, kavatsedes vististi tööle minna. „Tulete vahest aasta pärast uuesti, siis teeme selle tehingu.“ Ütles ja läks.

„Noh, kui ei, siis ei,“ ütles agent püsti tõustes, lubades asja meeles pidada.

— — —
Aasta pärast puhkas peremees hauas, ja lesk püüdis alaealiste lastega pidada väikest, võlgades talu.

(E. K-gas. Keskinäisyys.)

Nii kõneleb muinasjutt. . .

Keegi rändaja istus Punase mere kaldale ootama, et vesi jaguneks kahele poole ja et ta siis pääseks kuivi jalu teisele kaldale, nagu sündis iisraeli lastega omal ajal.

Üks teine kaldale jõudnud rändaja üüris vene ja suurema vaevata sõudis üle.

See teine rändaja jõudis sihile varem.

*

Meil on ennegi olnud viletsaid seisukordi — ja ikka on toibumine neist olnud kiire. Aga varem ei suutnud rahamajanduslikud katastroofid ja raskused välismaailmele meie elamist segada ega

edu takistada. Nii ei või keegi elukindlustusmees, kes on nüüd istunud ootama paremaid aegu, neis oludes teada, kui pikaks ta ootamisaeg venib. Ning mida õieti ongi tarvis oodata? Mõned agendid siin-seal saavutavad paremaid tulemusi kui kunagi varemini.

On olemas nüüdki lugematu hulk inimesi, kes võivad raha tagavaraks panna; on palju neidki, kelle summad pangas järjest kasvavad, kuna nad ei usalda praegustes oludes mahutada oma kapitali väärtpabereisse. Aga hulgana on me ümber ka inimesi, kelle elukindlustustarve on nüüd hädavajalikum kui ei kunagi enne.

Ei millalgi varemini pole olnud

aegu, kus elukindlustusagentoleks oma tööpõllul võinud korda saata nii palju kui nüüd — kui ta aga ainult valib oma kindlustatavaid hoolikalt, pakub kindlustust innukasti, tarvitab oma aega ökonoomiliselt, töötab vaibumatu tahtega ning säilitab töö rõõmu ja lootusriikka meeleolu.

*

Nii kirjutab muide üks suur välismaa elukindlustusühing oma agentidele. Meigi oludes peavad ülalmainitud väited suurtes joontes paika. Ärgem siis oodakem ega seiskem tegevuseta, vaid igaüks püüdku omal jõul viibimata jõuda üle oma punase mere.

Mitmesugust.

Majanduskriis ja elukindlustus Ameerika Ühendriigis.

On sageli kindlaks tehtud tõsiasi, et kõikide teiste majandusalade kõrval elukindlustusala on viimane, mis kannatab tegevuse vähenemise all majanduskriisi aegadel. Tõenduse selle kohta annavad jällegi Põhja-Ameerika Ühendriigid. Ameerikas 1930. aasta alul olnud erakordselt raske majanduskriisi ajal ei vähenenud sellele vaatamata selle aasta esimeste kuude uusproduktioon elukindlustuses, vaid vastupidi oli 3% võrra kõrgem eelneva aasta omast, mil majandusolud olid soodsad. Hea elu-

kindlustus näib olevat parim kapitali mahutus neile, kes sarnastel aegadel soovivad ettevaatlikult toimida.

„Deutsche Vers.-Zeit.“

Ühistegelise kindlustuse edu Tšehhoslovakkias.

Prantsuse teadusmees Paul Thorin toob oma raamatus „Edasikindlustus tule alal“ võrdlustabeli, millest näha, et 1925. a. oli Tšehhoslovakkias ühistegeliste kindlustusseltside preemiasaak tule alal 180.021.000 ning aktiivselt seltsidel 165.824.000 tšehhoslovakkia krooni.

AASTA LÖPP

LÄHENEV,

KIIRUSTAGE LÕPETAMIST
WAJAWATE TÖÖDEGA !

Ilmub 6 korda aastas ja saadetakse tasuta kõigile seltsi tegelastele.

Toimetus: Tartu, Suurturg 10.

Väljaandja: Kindlustusselts „Eesti“.

Vastutav toimetaja: J. Nirk.